

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 329/2010-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. septembra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej Mgr. J. H., pre namietané porušenie jej práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 14 CoE/107/2010-55 z 25. mája 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. augusta 2010 doručená sťažnosť spoločnosti P., s. r. o., B. (ďalej len sťažovateľka“), pre namietané porušenie jej práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 14 CoE/107/2010-55 z 25. mája 2010.

Zo sťažnosti vyplýva:

«Sťažovateľ je právnickou osobou, založenou podľa slovenského práva; v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá inter alia poskytovaním úverov z vlastných zdrojov.

Na základe Zmluvy o úvere (ďalej len „Zmluva“) zo dňa 24. 06. 2003 poskytol Sťažovateľ úver vo výške 165,97 Eur (t. j. 5 000,02 Sk). Zmluva o. i. obsahovala ustanovenia týkajúce sa povinnosti dlžníka z tohto úverového vzťahu t. j. povinnosť vrátiť sumu poskytnutého úveru a ďalšie poplatky. Dlžník bol povinný uhrádzať sťažovateľovi poskytnutý úver v 13-ich dvojtýždňových splátkach v sume 19,92 Eur (600,11 Sk) dvojtýždenne od 08. 07. 2003.

Na zabezpečenie úveru bolo účastníkmi zmluvného vzťahu t. j. medzi sťažovateľom a jeho dlžníkom dojednané priamo v Zmluve, že splnomocnený zástupca dlžníka, ktorý bol priamo v Zmluve určený je oprávnený, v prípade, ak dlžník neplní svoje povinnosti, ktoré mu zo Zmluvy o úvere vyplývajú, vykonať právne úkony, najmä podpísať notársku zápisnicu o uznaní dlhu. Takáto notárska zápisnica má povahu exekučného titulu.

Dlžník neuhradil dve po sebe idúce splátky, čím sa dostal do omeškania so splácaním úveru, čím sa stal v zmysle Všeobecných podmienok poskytnutia úveru, úver okamžite splatný. Dňa 13. 10. 2003 bola notárom spísaná notárska zápisnica; notárska zápisnica bola podpísaná určeným splnomocneným zástupcom dlžníka.

Dňa 13. 02. 2004 bol podaný návrh na výkon exekúcie súdnemu exekútorovi. Súdny exekútor následne na základe poverenia udeleného Okresným súdom Žiar nad Hronom dňa 12. 03. 2004 začal nútený výkon rozhodnutia, t. j. exekúcia.

Dňa 08. 02. 2007 podal sťažovateľ návrh na zmenu súdneho exekútora, ktorému bolo udelené dňa 12. 03. 2004 poverenie na výkon exekúcie. ...

Okresný súd Žiar nad Hronom ako súd vecne a miestne príslušný na rozhodovanie o exekučnej agende v danej veci uznesením zo dňa 03. 02. 2010, sp. zn. 10 Er 77/2004-44 vyhlásil exekúciu za neprípustnú a exekúciu zastavil.

Sťažovateľ podal dňa 24. 02. 2010 odvolanie proti uzneseniu Okresného súdu.

Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „Krajský súd“) ako súd odvolací uznesením zo dňa 25. 05. 2010 potvrdil uznesenie Okresného súdu zo dňa 03. 02. 2010 ako vecne a právne správne. ...

Podľa názoru sťažovateľa, v posudzovanom prípade, došlo k zásahu do jeho vlastníckeho práva zo strany štátneho orgánu tým, že súd odmietol zmenu exekútora (v už prebiehajúcim exekučnom konaní) a zároveň exekúciu zastavil, čím znemožnil plnenie v prospech sťažovateľa, na ktorý sťažovateľovi vznikol, na základe zmluvy o úvere nárok. Uvedený zásah do vlastníckych práv sťažovateľa nie je v súlade s požiadavkami Protokolu 1 Dohovoru druhej vety a predstavuje zásah do pokojného užívania majetku sťažovateľa resp. predstavuje de facto zbavenie vlastníctva. ...

Podľa názoru sťažovateľa, tým, že súd zasiahol do vykonávacieho konania (v rámci rozhodovania o zmene osoby súdneho exekútora), tak, že exekučné konania bez ďalšieho zastavil, porušili právo sťažovateľa vlastníť majetok v zmysle Protokolu 1 Dohovoru. ...»

Sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že uznesením krajského súdu č. k. 14 CoE/107/2010-55 z 25. mája 2010 bolo porušené jej právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu, aby uvedené uznesenie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľka taktiež žiadala priznať primerané finančné zadostučinenie v sume 1 798,01 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia v sume 179,80 €.

II.

Podľa čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania.

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie práva sťažovateľky podľa čl. 1 dodatkového protokolu uznesením krajského súdu č. k. 14 CoE/107/2010-55 z 25. mája 2010, ktorým potvrdil uznesenie Okresného súdu Žiar nad Hronom (ďalej len „okresný súd“) č. k. 10 Er 77/2004-44 z 3. februára 2010 o vyhlásení exekúcie za neprípustnú a o jej zastavení z dôvodu absolútnej neplatnosti exekučného titulu (notárskej zápisnice).

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Predchádzajúce ustanovenie nebráni právu štátov prijímať zákony, ktoré považujú za nevyhnutné, aby upravili užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom a zabezpečili platenie daní a iných poplatkov alebo pokút.

Okresný súd vo svojom rozhodnutí sformuloval dôvody vyhlásenia exekúcie za neprípustnú a jej zastavenia takto:

„Súd zistil, že oprávnený a povinný uzavreli zmluvu o úvere. Súčasťou zmluvy bolo aj splnomocnenie, ktorým povinný splnomocnil advokáta na spísanie notárskej zápisnice ako exekučného titulu. Následne bola notárom napísaná notárska zápisnica, kde za povinného konal a zápisnicu podpísal splnomocnený advokátsky koncipient na základe substitučného plnomocnenstva. Pri uzatváraní zmluvy o úvere však povinný nemal možnosť voľby výberu zástupcu, pretože zo zmluvy je zrejmé, že pri jej uzatváraní bola použitá predtlač vyhotovená veriteľom, oprávneným, v ktorej už bola osoba splnomocnenca - advokáta, určená. Udelenie takéhoto plnomocnenstva (uzavretia dohody o plnomocnenstve) splnomocniteľom, povinným, nerešpektuje základný predpoklad jeho udelenia a to, že splnomocnenec bude presadzovať a brániť záujem povinného ako aj slobodnú voľbu pri voľbe svojho splnomocnenca. Z uvedeného je zrejmé, že záujmy splnomocneného advokáta sú v rozpore so záujmami povinného a preto dohoda o plnomocnenstve je absolútne neplatná. Absolútna neplatnosť dohody o plnomocnenstve má za následok, že substitút nemohol zastupovať povinného pri spisovaní notárskej zápisnice ako exekučného titulu a teda notárska zápisnica neobsahuje jednu z materiálnych podmienok vykonateľnosti a to súhlas povinného s vykonateľnosťou a nie je exekučným titulom.“

Krajský súd sa s argumentáciou okresného súdu stotožnil a jeho rozhodnutie ako vecne správne potvrdil, pričom okrem iného uviedol:

«Podstatnou a z hľadiska posúdenia správnosti úvahy exekučného súdu relevantnou skutočnosťou je, že splnomocnenie, ktoré udelil povinný v zmluve o úvere, je koncipované

široko a všeobecne. Povinný splnomocnil tretiu osobu, aby v jeho mene uznala záväzok, ktorého konkrétnu výšku nebolo možné predpokladať. Tým sa povinný vzdal svojho práva uznať alebo neuznať prípadný záväzok, ktorý vznikne či nevznikne v budúcnosti. Povinnému bolo už v tom čase, kedy ešte záväzok v zmysle určitého a konkrétneho dlhu neexistoval, odňaté právo namietat výšku „uznaného“ dlhu v čase uznania, pretože neistý záväzok v budúcnosti nie je dostatočne určitý a určiteľný, navyše nemožno ani predpokladať, či vôbec určité právne významné okolnosti (omeškanie dlžníka a v akom rozsahu) vôbec v budúcnosti nastanú. Zástupca povinného navyše určil lehotu, dokiaľ má byť dlh zaplatený zjavne bez splnomocnenia povinným, navyše dlžníka tým zaviazal k povinnosti a k lehote, o ktorej nemohol mať dlžník vedomosť. Pretože splnomocnenie koncipované tak, ako je obsiahnuté v zmluve o úvere vytvára široký priestor pre konanie a právne úkony splnomocnenca, správne ho exekučný súd považoval za neplatné. Exekučný súd poukázal aj na rozpor záujmov povinného a „ním zvoleného“ zástupcu s poukazom na ustanovenie § 22 ods. 2 Občianskeho zákonníka, s čím sa odvolací súd takisto v plnom rozsahu stotožňuje. Okrem už konštatovaných väd „udeleného“ plnomocnenstva na dôvažok je potrebné spomenúť i zásadnú skutočnosť, že povinného zmluvná voľnosť pri „zvolení“ si splnomocneného zástupcu bola zjavne obmedzená natol'ko, že pri nožnej jedinej variante konkrétneho mena zástupcu vyplývajúcej a zakomponovanej priamo do predtlaču už vopred pripravenej zmluvy o úvere, nemožno o jeho slobodnej vôli pri zvolení si zástupcu vôbec hovoriť. Tým je spochybnený základný predpoklad pri udelení plnej moci, teda to, že splnomocnenec bude hájiť záujem povinného ako aj slobodná voľba pri výbere svojho splnomocnenca. Už len všetky tieto skutočnosti, konštatované jednak v odvolaní napadnutom uznesení, ako aj konštatované odvolacím súdom, každá sama osebe by mala za následok vyslovenie absolútnej neplatnosti udeleného plnomocnenstva. Pokiaľ teda plnomocnenstvo udelené platne nebolo, nemohli z neskorších právnych úkonov uskutočnených „splnomocneným zástupcom“ v mene splnomocniteľa nadobudnúť právne účinky pre osobu v mene ktorej „konal“. Ak teda z neplatne udeleného plnomocnenstva nevyplynuli právne účinky vykonaného právneho úkonu v mene povinného, ani predložená notárska zápisnica nemôže byť exekučným titulom, na základe ktorého by oprávnenému voči povinnému vznikol nárok, ktorého vymoženía by sa mohol v rámci exekúcie domáhať.»

V tejto súvislosti ústavný súd upriamuje svoju pozornosť na § 58 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“), z ktorého vyplýva, že exekúciu možno zastaviť na návrh alebo aj bez návrhu. Pri druhej zákonnej možnosti sa nepochybne natíska otázka, za akých okolností a kedy môže všeobecný súd exekúciu zastaviť. Zatiaľ čo dôvody, na základe ktorých všeobecný súd obligatórne zastaví exekúciu (§ 57 ods. 1 Exekučného poriadku) alebo na základe ktorých fakultatívne pristúpi k takémuto rozhodnutiu (§ 57 ods. 2 Exekučného poriadku), podrobne popisuje zákon, teda Exekučný poriadok, určenie okamihu, kedy tak má alebo môže urobiť, nie je explicitne daný. Z uvedeného je potrebné vyvodiť záver, že všeobecný súd rozhodne o zastavení exekúcie kedykoľvek v priebehu konania, len čo zistí, že sú dané dôvody na ukončenie núteného vymáhania pohľadávky. To znamená, že všeobecný súd je povinný v priebehu celého exekučného konania ex offo skúmať, či sú splnené všetky predpoklady na vedenie takéhoto konania. Jedným z týchto predpokladov je aj relevantný exekučný titul. Bez jeho existencie nie je možné exekúciu vykonať. Ak teda krajský súd dospel k záveru, že exekučný titul, na podklade ktorého bola exekúcia vykonávaná, t. j. notárska zápisnica o uznaní záväzku je neplatná, a teda nie je v zmysle § 41 Exekučného poriadku spôsobilým exekučným titulom, správne rozhodol, ak sa stotožnil so závermi okresného súdu o neprípustnosti exekúcie a zastavení exekučného konania (m. m. III. ÚS 35/2010, III. ÚS 86/2010).

Ústavný súd taktiež poukazuje na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý v rozsudku z 27. januára 2007 vydanom pod sp. zn. 3 Cdo/164/1996 publikovanom v Zbierke stanovísk a rozhodnutí pod č. R 58/1997 uviedol, že *„súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Ak bude exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky nespĺňa, aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená.“*

Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia krajského súdu, ako aj okresného súdu dospel k záveru, že nimi nemohlo dôjsť k zásahu do práva pokojne užívať majetok

podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Všeobecné súdy svojím postupom aplikovali zákony podľa ich obsahu (v danom prípade predovšetkým ustanovenia Exekučného poriadku) a rozhodovali v zmysle ustálenej judikatúry formulovanej najvyšším súdom. Nemožno akceptovať námietku sťažovateľky v tom zmysle, že zastavením exekúcie došlo zo strany štátneho orgánu k znemožneniu plnenia, ktoré vzniklo na základe zmluvy o úvere, pretože zmluva o úvere nebola napadnutým uznesením krajského súdu vôbec dotknutá a jej posúdenie nebolo ani pre rozhodovania okresného súdu a krajského súdu v danej veci relevantné. Z okolností prípadu vyplýva, že posudzovaná bola len platnosť notárskej zápisnice, ktorou bol uznaný záväzok dlžníka z tejto zmluvy o úvere. Aj keď krajský súd napadnutým uznesením potvrdil uznesenie okresného súdu, ktorým bola exekúcia vyhlásená za neprípustnú z dôvodu neplatnosti exekučného titulu (a tým absencie jedného z predpokladov exekúcie), uvedené nebráni sťažovateľke domáhať sa na príslušnom súde podľa platných procesných predpisov vydania rozhodnutia znejúceho na plnenie dlžnej peňažnej sumy v zmysle úverovej zmluvy a v prípade úspechu v konaní aj práva súdom priznanú pohľadávku exekučne vymáhať.

K namietanému porušeniu práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd považuje za potrebné tiež uviesť, že v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou (napr. III. ÚS 376/08, III. ÚS 224/09, II. ÚS 203/2010) zastáva názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavnoprosesné princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. V opačnom prípade by sa ústavný súd stal opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod právne normy.

Na základe uvedeného ústavný súd uzatvára, že nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi označeným právom podľa čl. 1 dodatkového protokolu a napádaným uznesením

krajského súdu, preto sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ústavný súd o ďalších nárokoch uplatnených sťažovateľkou v sťažnosti nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. septembra 2010